

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski listnik.

Štev. 12

Ptuj, 26. marca 1922

IV. letnik

Mikuletič - Lenarčič - Zelenko - Ferleš
ali NSS shod v Ptuj.

Pri nas ne nosi nobeno javno delovanje koristi, še manj hvaležnosti, najmanj pa politika, razven, če se isto izrablja po zloglasnem Šustersičevem ali danes Radičevem načinu. To je za nas Slovence značilno in čim poštenje in nesebičnejše žrtuje kdo svoje moči javni in občni koristi, tem smrdljiveje blato se meče na njega. Ni čuda, da se odtegujejo naši v borbah za dobrobit naroda že osiveli in najboljši možje vsakemu javnemu delu.

Vendar to blatenje ni izraz naroda, ne, to je delo par prenapetih in puhlih širokoustnežev, ki hočejo izrabljati lahkovernost in občo nezadovoljnost nerazsodnega ljudstva v svoje sebične in strankarske namene, ki pa še sami do danes niso storili pozitivnega ničesar, pač pa že veliko dobrega razdrli.

Sami demagogi, brez vsake intelektualne, duševne ali srčne naobrazbe, smatrajo po sebi vsakega drugega za lopova, tata, koritarja, špekulanta, korupcista in kar še je teh lepih priimkov ter skušajo to svojo „idejno“ politiko vcepiti širšim slojem. V obči zmedenosti, moralni propalosti in nezadovoljstvu, kakor je to ustvarila vojska, ni to nobena umetnost. Vendar pa ljudstvo že uvideva, kje je resnica in kje ljulika, kar nas navdaja z novim upanjem, da bodo sčasoma slednji spoznali zrno od plevela.

Na zadnjem demokratskem shodu v Ptuj so se obravnavala vsa važna in aktualna vprašanja popolnoma nepristransko, brez vsakega natolčevanja. Odkritosrčna izvajanja politična, kulturna, gospodarska in socialna so žela vsestransko odobravanje in izzvala v naši politični javnosti zadovoljstvo, pri nasprotnikih pa veliko razburjenost, ker dobivamo dan na dan izjave od treznomislečnih ljudi iz nasprotnih taborov, da se strinjajo z nami.

Nekoliko vraž in praznoverja iz Središča in okolice.

(Iz ljudskošolskih zvezkov višje stopnje.)

Kadar slišiš spomladi prvokrat grmeti, se moraš hitro trikrat na zemljo prekucniti, potem imaš dotično leto srečo pri globanjah. — Ako nakladamo z zobačami ali grabljami seno na voz, se voz gotovo prekucne. — Ako neseš zvečer v mraku mleko v nepokriti posodi iz hiše, se mleko gotovo pokvari. — Ako stopi krava na paši čez ptičje gnezdo, izgubi krava mleko. — Ko prideš na sveti večer od polnočke, moraš dati kravam jesti, potem slišiš, kako se krave pogovarjajo. — Ako je kruh obrnjen z načetim ali narezanim krajem proti vratom, odide iz njega blagoslov. (Kruh nič ne izda!) — Ako splezaš na sv. Vida dan na črešnjo, gotovo z nje padeš. — Ako greš zvečer po „Ave Mariji“ gologlav iz hiše, se ti zasuje netopir v lase. — Ako pred Jurijem na suhi les grmi, je tisto leto mnogo tatov. — Če so na vratih predolgo časa

Ker je NSS uvidela, da se ji dajejo celo njeni stebri, je sklicala za preteklo nedeljo svoj shod, česar bi gotovo ne storila, če bi vedela vnaprej za blamažo, katero je s tem shodom doživela.

Na pomoč prihiteli nar. poslanec Deržič ni povedal v celem svojem res zmožanem govoru ničesar stvarnega, udrihal le na levo in desno, kriva vsega zla je seveda demokratska stranka, ker klerikalizma se ne boji, socialnih demokratov pa itak več ni, katero trditev so navzoči socialni demokrati mirno vtaknili v žep. Svoje poslušalce je pital z raznimi aferami, ki pa eksistirajo samo v njegovi domišljiji. Najlepša izmed teh pa je bila trditev, da je njegov „prijatelj“ dr. Kučevic glasoval pri sprejetju dvanajstin proti kreditom za bolnice v Sloveniji, vsled česar so se morale zapreti, sedaj pa berači za izredne kredite za iste bolnice pri finančnem ministru. Demokrati naj pazijo, kakih sredstev se poslužujejo, ker vrniti jim hočejo milo za drago, namreč, kakor je izrecno povdarjal, delati ravno tako, če pridejo na vlado — druga vprašanja pa za njih niso aktualna.

G. Deržič je gotovo mislil, da ima pred seboj poslušalce Zelenko in Ferlešove baže, ker drugače bi si ne upal izustiti takih trditev, katerim se mora smejati vsak političen otročaj.

G. Deržiča pa sta daleko nadkrilila voditelja tukajšnjih NSSarjev gg. Lenarčič in Mikuletič.

Bruhala sta ogenj in žveplo na vse tiste, ki so se naučili in razumejo nekaj več, kakor pisati številke na vagone ali kake akte prepisovati. Zato pa je tudi za ptujskega župana boljši zadnji delavec, ko kak odvetnik, ki bi oškodoval mesto za milijone, kakor prejšnji gerent, radi česar je g. Mikuletič spravljal revizijo na magistrat, krivce pa v disciplinarno preiskavo, kar ne sme ostati brezuspešno.

Torej! Vedeli smo, da je disciplinarna preiskava na magistratu politikum, sad rudečo-modre koalicije, kar nam g. Mikuletič javno in nehote potrjuje.

Vsem trem govornikom je odgovoril dr.

napisani sv. Tri kralji, tedaj kokoši prenehajo nesti. — Ako črna kokoš kikirikika kakor kokot, potem v kratkem v oni hiši nekdo umrje; ako kikirika rjava kokoš, bode pri dot. hiši ogenj. — Če vpije okrog hiše vrana, tedaj je nesreča blizu. — Če so zobače z zobci navzgor obrnjene, tedaj si hudobec kremplje brusi. — Ako je nož z ostrino navzgor obrnjen, si hudir brusi kremplje. — Če ostanajo mesarju, ko dela klobase, „špale“, tedaj imajo svinje prihodnje leto malo špeha. — Zvečer pred Jurijem moraš plot s trnjem oviti, ker potem „copernice“ nimajo moči do krav. — Dan pred Jurijem ovij hlevska vrata s trnjem, potem ne morejo čarovnice do krav. — Na „fašenk“ moraš močno plesati, če hočeš, da boš imel dot. leto debelo repo in dolg lan. — Ako deži, konesejo mrtvega k pogrebu, pride duša onega mrliča gotovo v nebesa. — Ako sneži, ko se pelje nevesta k poroki, bo nevesta v zakonu srečna. — Na „fašenk“ daj kokošim v obroču jesti, potem vedno na enem mestu nesejo. — Ako starši svojega otroka (deklico) z metlo tepejo, se

Senčar, ki jim je dokazal direktno neresničnost njihovih trditev, sicer v kratkih ali resničnih besedah in učinek je bil katastrofalen. Njih lastni pristaši in zavezniki socialni demokrati so kljub NSSarjem na pomoč priskočivšemu Hönigsmanu in dr. Brumenu — slednjemu ne zamerimo, ker ga ne vzamemo več resno — iz sramu bežali iz itak zelo pričo zasedene dvorane in resolucije so bile prečitane, ob k večjemu 15 še navzočih poslušalcev, izmed katerih sta se nad celim zborovanjem posebno odlikovala s svojimi neslanimi medklici gg. Zelenko in Ferleš, katera sta prijadrala srečno po raznih metamorfozah prvi od avstrijskega konfidenta, drugi špricanega lazarista v pristojno pristanišče NSS in kojih prvi osrečuje sedaj g. Čučka, drugi pa mestni magistrat.

In ker drugo listje odpada, častitamo NSS stranki na teh najnovejših pridobitvah, vsaj sigurno ostanejo stebri — Mikuletič — Lenarčič — Zelenko — Ferleš!

Zbor Jugoslov. Matice.

V Mariboru se je vršilo v nedeljo, dne 19. marca dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma pokrajinsko zborovanje Jugoslovanske Matice ob udeležbi nad 400 članov. Predsednik zborovanja dr. Ravnihar je v kratkem nagovoru pozdravil najprej vnanje delegate, zastopnike armade, duhovništvo, zastopnike strank, podžupana Rogliča ter ostale navzoče. Namesto odsotnega župana Grčarja je zbor pozdravil podžupan Roglič. Govor predsednika dr. Markoviča je izzval veliko navdušenje. Podružnica v Splitu je zbor pozdravila brzojavno.

Poročila glavnega tajnika Mahkote ter blagajnika vlad. svetnika dr. Vodopivca sta bila z odobravanjem sprejeta. Glede spremembe pravil se pokrajinski odbor poveri, da tozadevne predloge naslovi na centralni odbor v rešenje. Izid novih volitev: predsednik dr. Ravnihar, podpredsedniki: dvorni

nikoli ne more poročiti. — Ako leta sraka okrog hiše, dobimo še isti dan pismo. — Na Telovo ne hodi v gozd po jagode, ker te sicer gotovo kača piči. — Ako pes tuli, vidi smrt. — Ako srbi koga dlan desne roke, bode moral denar izdati, ako ga srbi dlan leve roke, dobi denar. — Ako ti pade nož iz roke in se zapiči v tla, pride v hišo gost. — Če zakoplje kdo na cesti v zemljo puško, in gre pogreb čez njo, ima dotična puška srečo. — Pšenice ne siplji čez prag v vrečo, sicer bode plevnata (polna plevela). — Ako prineseš spomladi prve zvončke k hiši, nehajo kokoši nesti. — Če damo na pustni dan kokotu paprikinu zrno, tedaj postane ta kokot zelo hud. — Ako pride na sv. post v hišo ob času, ko domači jedo, moška oseba, potem v dotični hiši v kratkem moški umrje. — Če se sliši v steni ura, tedaj v dot. hiši nekdo umrje. — Komur zajec pot preteče, je isti dan nesrečen. — Kadar v ognju močno cvili, pomeni to svajo ali zdražbo.

svetnik Regally, dr. Puc, ga. dr. Tavčarjeva; odborniki: Mahkota, dr. Vodopivec, dr. Fornazarič, Jajne Kopac, Finžgar, dr. Srebrnič, nadzornik Wester, dr. Ehrlih, Železnikar, Vladimir Kravos, profesor Seidl, Masten, okr. glavar Podboj, notar Tavzes, profesor Kovačič, Mohorko, gđ. Poljančeva, Šarona, Černe, Hercele. — Zborovanje se je zaključilo ob 1. uri popoldne.

Gospodarstvo.

Ogrščica.

Ogrščico imenujejo nekateri tudi repico. Vendar sta to dve različni rastlini, ki sta si sicer sorodni, a slični samo v sestavi in barvi cvetja. Obeh cvetja je rumeno, itak je ono od ogrščice nekoliko svetlejše. Repično cvetje je tudi bolj košato. Velika razlika je v listju; repično je na spodnji strani dlakovo, sploh enako onemu od navadne repe, ogrščino ščavje je pa gladko in podobno bolj onemu od podzemne kolerabe. Ogrščica ima tudi debelejšo in bolj temno seme, kakor repica. Seme obeh se rabi za izdelavo olja, ki je obojno precej enake kakovosti.

Ogrščica je ozimna in jara.

Radi podnebja ni izbirčna. Pridelujejo jo v južnih, pa tudi v severnih pokrajinah. V krajih, kjer se na pomlad rada pojavlja močna slana in kjer zemlja pogostoma menja zmrzuje in odpušča, tam ozimni ogrščici ne ugaja. Tu je na mestu pridelovanje jare ogrščice, ki pa da manjši donos, kakor ozimna.

Zemljo zahteva globoko, peskovito ilovico v dobrem gnojnem stanju. Peščene, prodnate in plitve zemlje ji ne prija. Na teh trpi preveč po suši.

Po prahu in na deteljišču uspeva posebno dobro, vendar je zemljo z večkratnim oranjem, rahlanjem in z gnojenjem primerno pripraviti za posetvo.

Ako hlevskega gnoja ni dovolj, se lahko poleg tega uporablja umetni gnoj. Ta ne gnoji le, ampak on ovira tudi bolhače in druge škodljive žuželke v njihovem škodljivem poslu deloma, ker rastlince hitreje odrastejo, deloma, ker jih prežene njegova jedkost.

Ozimno ogrščico sejejo koncem avgusta, začetkom septembra, jaro pa koncem aprila.

Ogrščica se seje redkoma širom, ampak zvečine v vrstah. Te naj bodo po kakovosti zemlje 30 do 60 cm narazen. V tem slučaju se rabi na ha 8—16 kg semena. Pri setvi širom se rabi polovico več.

Setev je plitvo povlačiti in pritisniti z valjarjem. Ako se seje s strojem na cevi, je setvo samo povaljati. Posebno je priporočljivo valjati v bolj rahlih zemljah.

Ako se pojavi plevel, je ogrščico opletati.

Pri setvi na vrste se priporoča ogrščico, dokler je še nizka, enkrat okopati z nalašč zato pripravnim okopalnikom.

Zetev se prične, ko je ogrščica napol zrela, torej ko začne seme rjaveti; to je pri ozimni nekako koncem junija začetkom julija, pri jari pa koncem septembra. Ako žanjemo ogrščico še le, ko je popolnoma zrela, izpada preveč seme. Radi tega jo je tudi kositi ali žeti v jutranjem času, to je v rosi. Povezano v snopje jo je postaviti po dva in dva v vrste, da dozori. Dozorjeno je previdno nalagati in voziti s polja v jutranji rosi ali zvečer, ko je strožje vlažno in sicer na vozu, ki je pregrnjen z rjuho, da se kolikor mogoče malo semena zgubi. Če le možno, je paziti tudi na to, da jo v snopih na njivi, ko je dozorela, ne dobi ploha, sicer popokajo semenjače in mnogo semena izpade.

Zmlačeno je nasuti v plitvih plasteh in pregrebati, da se dodobra posuši.

Ozimna ogrščica da na ha 9 do 20 q semena in 20 do 40 q slame, jara pa 5 do 13 q semena in 15 do 20 q slame. Slama je dobra nastelj za živino; seme pa vsebuje 30 do 40 odstotkov olja, ki je rabljivo za razne svrhe. Pri pomanjkanju boljšega mora

biti dobro tuji za jed. Svoj značilen, sicer neprijeten okus izgubi, če se prevreje v večji posodi in potem nareže vanj par olupljenih krompirjev ali nekoliko korenja. To mu baje odvzame oni neprijeten vonj. Kdor ga ima, naj poskusi in poroča, koliko je istine na tem.

Ogrščico ovirajo v rasti neugodni vremenski pojavi kakor: huda brezsnježna zima, dolgotrajna, ledenosnežna odeja, dalj časa vplivajoča suša in moča, pa tudi pozna, močna slana lahko uniči cvetje.

Včasih jo napadejo neka vrsta plesnobe, črna rosa in golšavost.

Raznovrstni bolhači in rilčkarji, repični belin, ozimna sovka, rujavi brošči in njih ogrci ter ličinke poljske pokalice so tudi njeni neprijetni gosti. S pravilnim kolobarjenjem je deloma mogoče opasnost teh odvritvi ali vsaj omejiti. Če se pa sčasoma le razpasejo tako, da postaja dobičkanost pridelovanje par let opustiti, kajti v redkih slučajih bo čas dopuščal omejevanje škodljivo delovanje teh žuželk z obiranjem teh škodljivcev, s požiganjem strnja in s trošenjem apnenega prahu ali pepela.

Tu in tam že pridelujejo pri nas ogrščico, pa tudi repico, posebno v gornjem delu Slovenskih goric, osobito ob avstrijski meji. Na pomlad nam svedočijo to vsled cvetja povzročene, lepe, rumene lise po njivah. Z donosom so pridelovalci prav zadovoljni, kajti pridelava se je lahko vsaj toliko, kakor pšenice, v ceni pa je najmanj enkrat dražja.

Kakor že omenjeno, je olje iz ogrščice rabljivo tudi za raznovrstne domače potrebe, njene prge pa so dobro krmilo. Vsekakor je v sedanjih razmerah priporočljivo, jo gojiti v večjem obsegu, kakor dosedaj. Zupanc.

* * *

Poziv vsem vinogradnikom SHS!

Pravila za ustanovitev velike organizacije vinogradnikov so dotiskana in so na razpolago vsem interesentom proti vpošiljavi 1 dinarja v znamkah pri podpisani „Glavni zvezi jugoslovenskih vinogradnikov v Mariboru.“

„Vinogradniki! Kakor vsem stanovom, treba je tudi nam, velike, močne organizacije; treba je tudi nam zastopstva in vodstva, da si zasiguramo obstoj! Ne dajmo se od trenutnih navidez dobrih vinskih cen prevariti! Ne držimo rok križem in ne čakajmo, da nas zaloti usoda nepripravljene! Pomislimo, da pridelamo v normalnih časih več vina, nego ga sami rabimo in da moramo skrbeti za izvoz nadprodukcije! Pomislimo nadalje, da Italija, Madžarska in druge prijateljske in neprijateljske vinorodne države komaj čakajo rednih trgovskih odnošajev z nami, da preplavijo naš vinski trg s svojimi vini, ki jih vsled ugodnejših klimatičnih in drugih razmer veliko cenejše producirajo! Omogočitev izvoza naših vin in prepoved uvoza tujih vin ste sigurno dve vprašanji, od katerih je nadaljni obstoj našega vinarstva v največji meri odvisen! Kdo naj štiti naše interese pri trgovinskih pogajanjih, če smo raztreseni in eden za drugega ne vemo? Kdo naj vpliva na vlado, da ne pripusti uvoza tujih vin? Kdo jo naj poduči, da bi bila naša propast, če se izvoza našega vina ne omogoči in uvoz tujega ne prepove, ozir. ne zabrani? Vse to zamoremo le mi sami, ozir. naš zastopnik „Glavni Savez Jugoslovenskih Vinogradara“, če se strnemo v močne vrste, ki stoje za njim in tvorijo neprodirljivo falango do najzadnjega sela v državi, kjer žive vinogradniki. Zatorej vinogradniki, organizirajmo se! Ustanovimo si v vseh vinorodnih krajih svoja krajevna vinarstva! Vsa krajevna vinarstva ene pokrajine se strnejo v pokrajinsko zvezo vinogradnikov in vse pokrajinske zveze vinogradnikov tvorijo glavno zvezo vinogradnikov („Glavni Savez Jugoslovenskih Vinogradara“), ki je eksekutivni organ organizacije in zastopnik naših interesov napram vladi in vsem javnim faktorjem.

Pa to še ni vse! Vsled nastalih novih razmer, se mora tudi naše vinarstvo, če hoče

obstati, temeljito preorijentirati. Treba bo preustrojiti naše vinarstvo malodane v vseh pokrajinah in ga postaviti na čisto drugo stališče, nego ga je zavzemalo pred svetovno vojsko. Da se ta preutroja pravilno izvrši, treba nam je enotnega postopanja, razdelitev vlog in dela, kratkomalo vodstva v celi akciji. In tudi na tem polju je „Glavna Zveza Vinogradnikov“ poklicana, da igra najvažnejšo vlogo. Zatorej, vinogradniki, podpirajmo to zvezo! Vstopimo v njene vrste in ustvarimo si organizacijo, ki nas bo ščitila in vodila in ki nas bo v najkrajšem času provedla do zaželjenega uspeha!“

Maribor, meseca februarja 1922.

Privremeni odbor Glavnog Saveza Jugoslovenskih Vinogradara:

Anton Puklaveo, vinarški ravnatelj v Mariboru, predsednik.

* * *

Delegacija proizvajateljev čilskega solitra za Slovenijo, ki jo je lansko leto zastopal g. dipl. agr. A. Jamnik, je sedaj prevzela Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani. Namen te delegacije je, da daje vsem poljedelcem pojasnila in navodila o najpravišji uporabi vseh vrst umetnih gnojil, a posebno onih, ki se našim zemljam najpotrebnejša, to so dušičnata. Kmetijska družba je vedno širila uporabo umetnih gnojil, ker si je v svesti, da bomo naše kmetijsko gospodarstvo dvignili edinole s pomočjo zvišanja pridelkov. To dosežemo deloma z umnim globokim in temeljitim obdelovanjem zemlje, deloma z dobro pripravljenim hlevskim gnojem in slednjic, ker nam rastline jemljejo iz zemlje več hrane, nego jim je moremo vrniti z domačim gnojem, smo prisiljeni posluževati se umetnih gnojil. Ker je važno, da se kmetovalci pouče v vseh teh vprašanjih, bo kmetijska družba brezplačno doposlala vsakemu kmetovalcu in tistim, ki se za te zanimajo, sledeče letake oziroma brošurice: „Gnoj je zlato!“, „Kako se rastline hranijo:“, „Kaj so umetna gnojila? Ali je potrebno dodajati jih zemlji?“, „Načrt za osnivanje kmetijskih preizkuševališč“, „Čilski soliter in njegova uporaba“, „Navodilo za vršenje poizkusnega gnojenja s čilskim solitrom.“ Na vsa vprašanja, ki se tičejo gnojenja in obdelovanja zemlje, daje brezplačno navodila in nasvete Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Poizkusi s čilskim solitrom in drugimi gnojili.

Da ne ostanemo samo pri teoriji, je potrebno, da sami tudi preizkušamo učinek umetnih gnojil v naših zemljah, v kar so potrebni gnojilni poizkusi. V to svrhu je delegacija čilskega solitra dala na razpolaganje količine umetnih gnojil in sicer čilskega solitra, kalijeve soli in superfosfata, s katerimi se bodo napravili poizkusi v različnih krajih Slovenije. Poizkusne parcele so določene na 100 četvornih metrov vsaka, za kar se uporabi 3—6 kg raznih umetnih gnojil. Ta umetna gnojila se dodelijo kmetovalcem brezplačno, če se obvežejo, da bodo natančno po navodilih izvršili te poizkuse in poročali o uspehih z njimi. Prošnje je doposlati Kmetijski družbi.

Dopisi.

Pozor! Ker moramo plačevati davek za vsako naznanilo kake prireditve, veselice ali predstave bodisi v uredniškem ali v inseratnem delu našega lista, izjavljamo, da takih naznanil ne moremo več prinašati brezplačno. Kdor torej želi, da objavimo v našem listu kako prireditev, predstavo, veselico ali kaj sličnega, nam mora vposlati vnaprej za objavo 3 Din. bodisi v denarju, znamkah ali v kolkah. Najboljše je, da se nam ta znesek pošlje po poštni nakaznici, toda na odrezku nakaznice se naj napiše besedilo, ki se naj objavi. Ako se nam ta znesek ne vpošlje, naj nihče ne pričakuje, da bi se mu naznanilo objavilo. Tudi računov za take objave ne bomo pošiljali, ker so stroški previsoki.